

KARTA POLSKI z OZNACZENIEM ROZBIORÓW 1772, 1793 i 1795:

Rys historyczny.

Granice Polski w ostatnim wieku nieleżały w swoich naturalnych porządkach. Wzrostem polno-zachodniej Pomorza oderwało się od korony przez koncesję króla Sprawiedliwego, który tym krajom obywateli nadał księstwo. Niemcy oświadczyli kraj Łużyckim; Czesi Morawę; część górną Pomorza, Ukraina Brandenburska, dostała się, części zastawę, części podbojem, pod władzę Brandenburską, około 1180 Szlązki odpadł od Polski 1335. W 1621, przez traktat Żelazowski, Polska straciła zwierzchność nad Maltanami i Wolaczycą. Inflanty i Estonia, złęczone dobrowolnie z Polską 1561, oddali od niej w skutek wojny ze Szwecją 1620 i 1655, większy powiaty Dynaburski, Łucyński i Rzezyński. W 1667 Prusy Wschodnie stały niezależnymi od Korony polskiej; powiaty Ławemburski i Bytomski przeszły w lenne posiadanie margrabiów brandenburskich. Bunt kozacki i wojny z Moskwą oderwały 1667 Ukrainę Złotopruską czyli Ruś Małą z Kijowem. Traktat Bużacki 1672 przyznał Turkom posiadanie ziem nad brzojami Morza Czarnego. Zmowa polityczna pochwiliła Polskę (1772): do Rosji, Ruś Czerwoną i Inflant polskich; do Brandenburskiej, Prus Zachodnich, wojnowy Gdańska i Torunia; do Austrii, Podgórze, Ruś Czerwoną i Spisz, najechanego już w 1770. Zabór 1793 dopełnił się zajazdem Wielkiej Polski, Gdańska, Torunia i części Mazowsza, przez Prusy; Ruś Białą, część Wołynia, całego Podola i Ukrainy Przednieprzańskij, przez Rosję. Najazdem 1795 Rosja zabrała resztę Wołynia, Litwy, Żmudź i Kurlandę; Prusy zajęły resztę Mazowsza, Podlasie i część Litwy; Austria zagarnęła Lubelskie i część Mazowsza. Traktat Tylżycki 1807 ustawił Wielkie Księstwo Warszawskie z krain najechanych przez Prusaków, wyjąwszy Prus Zachodnich z osamotnionych przy dworze berlińskim. Gdańsk dostał tytuł wolnego miasta. Rosja otrzymała obwód Białostocki. Zwycięstwa 1809 powróciły Polce Lubelskie, Żemści i Kraków z połową Wieliczki. Traktat wiedeński wywrwał Księstwo Warszawskie obecnemu Wielkiemu Księstwu Poznańskiemu i wraz z Oświękiem oddał je pod władzę króla pruskiego; Kraków z okolicą dostał nazwisko wolnego miasta; reszta zaś Księstwa Warszawskiego z tytułem królestwa Polskiego przyłączono do Rosji.

M II 138
nr. inw.: 807

BIBLIOTEKA KÓRNICKA

807 M II, 138